Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 165. | Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 19. липня, 1922. | VOL. XXX. | No. 165. | Jersey City, N. J., Wednesday, July 19, 1922. | THREE CENTS

НОВА КРОВАВА СТРАЙКОВА БІЙКА

ВЕЛСБЕРҐ, Вест Верджінія, 17. липня. — Підчас стріляниии межи страйкуючими майнерами та сторожами копальні і скебами погиб Ґ. Ґ. Дювал, шериф повіту Врук, та сімох майнерів.

Всі вбиті майнери малиби бути страйкарі, котрі брали участь в гуртовім нападі на майну. Причиною нападу, як кажуть свідки з противної сторони, малоби бути бажанне страйкарів побити скебів. В нападі мало брати участь кількадесять узброених страйкарів. Сторожі майни сейчас відповіли на напад стріляниною, в котрій погибло шістьох майнерів, а велике число було раненими. Кілько саме було ранених, сього не можна було ствердити, бо відступаючі майнери забрали зі собою всіх ранених.

Шериф стояв по стороні сторожі майни. Вчувши про стрілянину, він хотів зайти страйкарів зі заду, однак попав на громадку відступаючих майнерів і мусів сточити з ними битву. В ній він мав положити трупом двох страйкарів, але зараз по тім сам впав постріленний сімома кулями. Його відділ уже по його смерти полонив кількадесять майнерів та відставив їх до стейтової вязниці.

ГАРДИНҐ КАЖЕ ВЛАСТИТЕЛЯМ КОПАЛЕНЬ ОТВОРИТИ НАНОВО РОБУТУ В МАЙНАХ

ВАШІНҐТОН, 17. липня. — Представники властителів копалень мягкого вугля предложили президентови Гардинґови свою урядову відповідь на його пропозицію відбути спільну конференцію з представниками майнерської юнії. Властителі заявили, що вони не дійшли до спільної думки; хоч найбільша частина з них годилася на пропозицію президента, однак більшість не була на неї згідна. Подавано ріжні причини й роблено ріжно пропозиції.

На те заявив президент Гардинґ, що йому дуже жаль, що властителі не дійшли до одноцільної думки, однак він вдячний більшости, яка заявилася за урядовою пропозицією. З огляду на відмовну відповідь майнерської юнії президент уважає урядові зусилля довести до згоди за безуспішні. Признаючи вуголь за державну конечність, він просить властителів сейчас отворити нанова роботи в копалнях.

Коли про сю заяву донесено Джанови Луисови, голові майнерської юнії, він відмовився дати заяву про свое становище, але висловив надію, що уряд скоро переконається, що без дозволу майнерської юнії не можна довести до правильної праці в углевих копалнях.

НОВІ ЗУСИЛЛЯ ПОЛАГОДИТИ ЗЕЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК

ШІКАҐО, 17. липня. — Гупер, голова Зелізничої Робітничої Ради Злучених Держав, котра своїм рішеннем про обниженнє робітничої заплати зелізничим робітникам викликала їх страйк, почав знов відбувати наради з представниками зелізничих юній та представниками зелізничих підприємств. Наслідком того знов почали кружляти поголоски про можливе скоре полагодженне непорозуміння.

ЗЕЛІЗНИЧІ КАНЦЕЛЯРІСТИ ГОДЯТЬСЯ НА СТРАЙК

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, 17. липня. — Канцелярійні урядники, робітники, ладуючі клунки на товарові поїзди, та робітники, заняті на стаціях Пенсильвенійської Зелізниці, заявили зелізничим юнійним урядникам свою готовість вийти на страйк.

ЗАЯВА АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

ВАШІНҐТОН, 17. липня. — Виконавчий комітет Американської Федерації Праці видав публичну заяву в справі зелізничого страйку, в котрій збиває ріжні закиди противників та подає справдішні причини страйку зелізничників.

Заява підносить головно те, що до страйку булоби не дійшло, якби американські зелізниці не були під впливом горсточки банкирів з Ню Йорку, котрі постановили зломити робітничі організації.

ЗАЗИВ ДЕБСА В СПРАВІ СТРАЙКУ

ШІКАҐО, 17. липня. — Юджин Дебс, провідник американських соціялістів та один з провідників звісного зелізничого страйку в 1894. році, видав публичний зазив до робітників в справі зелізничого страйку.

Він вказує в ньому на готовість уряду стріляти страйкуючих робітників і взиває робітників, щоби тепер стояли разом в одній промисловій юнії і в одній робітничій партії, щоби вдаряли разом, голосували разом та боролися разом на цілій лінії.

ПРИЗНАЛИ МОСКОВСЬКИМИ НАЙМИТАМИ

ШІКАҐО, 17. липня. — Отто Бренстетер, секретар соціялістичної партії, подає до публичного відома, що Комуністичний Інтернаціонал в Москві приймив так звану Робітничу Партію в свої члени.

АМЕРИКА ПЕРЕГОВОРЮЄ З АЛІЯНТАМИ ПРО МАНДАТИ

ВАШІНҐТОН, 17. липня. — З Лондону доносять, що американський амбасадор в Анґлії Гарвей вже заключив з Анґлією угоду в справі країв, відобраних аліянтами їх воєнним ворогам та відданих ріжним державам під мандат.

Умова має відноситися до Мезопотамії, Палестини, Сирії, Камеруну, Тоґоленд та Танґаніка.

Американський уряд ще не видав урядового потверджения заключення такої умови.

БЕЗПЕЧЕНЬСТВО ВОЗДУШНОЇ ПОЧТОВОЇ СЛУЖБИ.

В опівночи з неділі, дня 16 липня, на понеділок, дня 17. липня, сього року знов минув один рік воздушної почтової служби в Злучених Державах. Цікавий факт завважує при тій нагоді американський почтовий департмент: сього року не було в тій службі ані одного фатального випадку, тоді як минувшого року було їх аж 17.

Аеропляни, літаючі межи Ню Йорком та Сан Франциском, переїхали за рік дорогу, виносячу 1,750,000 миль. Вони перевезли 49 міліонів листів, які разом важили 1,224,500 фунтів.

Дорога межи згаданими двома містами має 16 стацій.

Незадовго уряд думає завести також нічну воздушну службу.

ЧЛЕНИ КУ-КЛУКС-КЛЕНА МЕЖИ СОБОЮ.

Кількох урядників Ку-Клукс-Клена, які недавно стратили посади в орґанізації, вступили з публичним обжалованнем проти заряду Ку-Клукс-Клена, що теперішні провідники надуживають орґанізації для власних користий. Справа пішла так далеко, що аж опинилася в суді, котрий має незадовго розбирати позов теперішнього голови проти недавного секретаря за образу чести.

АНТИ-ПРОТЕСТАНТСЬКІ ЗВОРУШЕННЯ В МЕКСИКО

В кількох містах Мексико пішла послідними часами анти-протестанська нагінка. З кількох міст доносять про ріжні напасти, які приходиться переходити від фанатичної товпи американським місіонарам, що пішли до Мексико ширити ріжні протестантські секти. В самій столиці Мексико товпа самосудців напала на двох протестантських місіонарів, витягнула їх з ліжка і поволікла за ноги за місто. В місті Сан Пабльо товпа грозила місіонарам спаленнєм яко американським протестантським шпіонам, і лише завдяки вмішанню властий можуть вони завдячувати свое вратуванне. Товпа всюди палить біблії та другі письма, найдені в домах місіонарів, та рабує все їх приватне добро.

ЧЕРЕЗ КАРТИ ТРАҐЕДІЯ.

Як доносить одна американська ґазета з Ґвілінґ, Вест Верджінія, в сусіднім місті Бенвуд случилася в четвер, дня 13, липня, поважна траґедія, в котрій головними дієвими особами були Українці та Поляки.

Вислідок події такий, що Українець Андрій Совяк пострілив смертельно Поляка Станіслава Фіявку. Як справді малася подія, сього годі покищо розслідити. Одні кажуть, що Совяк підійшов вечером до дому, де мешкав Фіявка, застукав до дверий, а коли сей отворив двері, виняв револьвер і стрілив до нього два рази. Другі кажуть, що ціла подія скоїлася коло гри в карти. Ґвілінська ґазета знов доносить що Совяк мав сказати, що він стрілив до Фіявки за те, що він вкрав в нього попереднього дня 50 долярів. Якби не було, досить, обі кулі поцілили Фіявку в голову. До тяжко раненого завізвано зараз лікарську поміч, а лікар відставив недужого сейчас до шпиталя, де Фіявка помер на операційнім столі о четвертій годині над раном.

Совяк мав пробувати з початку втікати, але один місцевий полісмен зочив втікаючого чоловіка, всідаючого на трамвай і пігнав за ним. По дорозі до погоні прилучився ще один полісмен і вони оба арештували Совяка та відставили на поліцію, котра його незадовго поставлять на суд за вбийство „в першім степени", за яке незначена кари смерти.

Совяк походить з Галичини. Він родився в селі Медвежі дрогобицького повіту. Він має літ 43, має жінку й діти в старому краю. Фіявка походить зі села Люневичі самбірського повіту.

ПОЛЬСЬКІ КОМУНІСТИ.

Польські часописи доносять, що в Варшаві викрито тайну комуністичну орґанізацію серед молоді. Кромі комуністичної пропаґанди займалася ця орґанізація військовою шпіонажею. Підчас арештовань найдено компромітуючі в тому напрямі документи. Крім того забрано велику скількість комуністичної бібули, в якій збезчещувано польську державу і закликувано до протидержавних виступів. Поміж арештованими находиться син варшавського радного Тепліц.

ДОВЕДЕНИЙ ДО БОЖЕВІЛЛЯ ТОВАРИШАМИ НЕДОЛІ.

В вязниці нюйорського стейту в Осінінґ (що звичайно називається Сінґ-Сінґ) збожеволів Торачі Сосефума, Японець, котрий там відбував десятьлітну кару вязниці за вбийство чоловіка. Як каже судовий лікар, до божевілля довели його тюремні товариші, котрі насміхалися з нього в той спосіб, що віщуваали йому, що він буде покараний втратою життя при помочи електричного крісла. Нещасну жертву глупого жарту вислано тепер до вязничного шпиталя для божевільних.

РОЗПУЧЛИВИЙ ВЧИНОК НУЖДАРЯ.

В Неаполю зайшов недавно страшний факт, який свідчить, що і в державах з унормованими на позір відносинами панує по кутах голод і нужда. Приватний урядник Неротті, вдержуючий з невеличкої платні жінку і шестеро дітей, побачив одного дня, що далі не зможе так тяжко працювати і дивитися на голод своїх найдорощих. Поблукавши по місті, прийшов оноді вечером домів і коли вже всі спали, він виострив кухонний ніж і повбивав своїх шестеро діточок і жінку, впихаючи їм ніж у серце. Потім згинув сам, підрізавши собі горло. Цілий Неаполь потрясений до глибини небувалим актом розпуки.

ФРАНЦУЗ — ЛЬВІВСЬКОМУ МАҐІСТРАТОВИ.

Французький мер Шарль Леґра, який недавно був у Львові, оголошує в „Журналь де деба" свої враження, кажучи м. и.: Все було би гарне, коли би в місті не були такі дрантиві, діраві і засмічені хідники, і коли би курява пороху не запирала прохожим віддиху... і коли би в часі дощу не треба бродити по калабанях.

СКЛАД МОСКОВСЬКОГО СОВІТУ

В московському совіті засідає 1645 мущин і 111 жінок, з того є 1478 комуністів, 272 непартійних, 3 ес-ерів, 3 меншевиків. 141 членів є з вищим образованнєм, 1001 з середнім. Робітниками є 805 членів, урядниками 718, ремісниками і селянами 189 осіб.

КОШТИ ВІДКРИТТЯ АМЕРИКИ.

Не давно знайдено в Еспанії рахунки видатків подорожі Колюмба не відкриття Америки. Платня для Колюмба і товаришів, яку виплачували Колюмбови брати Пінцон в Пальос, і всі инші видатки виносили разом 35.000 песетів, отже заледво 15,000 долярів. З документів виходить, що головно згадані брати Пінцон, властителі корабельних варстатів в Пальос дали Колюмбови змогу відкрити новий світ, даючи йому кораблі і гроші до розпорядимости.

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

„Трібуна" доносить: „На Підкарпатській Україні досі розділено 100.000 гек. зем. Земельна реформа буде скінчена за 5 літ і тому відступлено від кольонізації.

АРЕШТОВАННЯ ЛИТОВСЬКИХ РЕДАКТОРІВ.

В Вильні арештували [illegible] редакторів литовських часописів „Вільнієтіса", „Літва" і „Наша Земя".

АНҐЛІЯ ПРОПОНУЄ ФРАНЦІЇ ВІДПИСАННЄ ДОВГІВ

ПАРИЖ, 17. липня, — Франція дістала від Анґлії урядову пропозицію, щоби Франція обнижила Німеччині відшкодованнє зі 132 міліярдів на 50 міліярдів золотих марок, а зате Анґлія подарує Франції ввесь воєнний довг.

Французькі політики почали на серйо займатися сею пропозицією. Вона буде предметом поважних нарад на найблизчім зїзді аліянтських премієрів.

Анґлійська пропозиція зробила в цілій Франції поважне враження.

СПОДІЮТЬСЯ, ЩО МОСКАЛІ ВИЖЕБРАЮТЬ НОВЕ ПОСЛУХАННЄ

ГАҐА, 17. липня. — Заґально припускають, що московській большевицькій делеґації вдасться випросити від представників аліянтів ще одну конференцію для російської справи.

Представники західно-европейських держав дивляться прихильно на просьбу Літвінова дозволити большевикам відбути ще одну конференцію в справі російської позички.

ВІДҐУКИ ЗАМАХУ НА ФРАНЦУЗЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА

ПАРИЖ, 17. липня. — Ґустав Буве, котрий недавно віддав кілька невлучних стрілів до президента французької републики Мільрана, зложив нині свої перші судові зізнання.

Він заявив отверто, що пляном його було забити французького президента Мільрана та французького премієра Пуанкаре. Він саме сподівався, що оба сі політики будуть їхати в одному возі. Він стріляв до Мільрана думаючи, що комісар поліції, котрий сидів коло нього, се премієр міністрів. Буве не хотів зізнати, чому він хотів виконати замах.

Кількох свідків замаху, які стояли зараз коло Буве, зізнали, що Буве міряв до поліційного комісаря.

ВІДҐУКИ АТЕНТАТУ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН, 17. липня. — Велика лава присяжних суддів, яка рішає про обжалованнє, видала нині свое орečення в справі обжаловання двох вбийників анґлійського ґенерала Генрі Гюза Вилсона.

„Ґренд Джурі" приняла їх обжалованнє. В акті обжалованння називаються вони не так, як вони подали свої імена (себто Джеймс Обрайен та Джеймс Конолі), але Реджиналд Дан та Джосеф Осаливан. Зміна імен наступила на основі поліційного слідства, котре виявило теж, що оба свого часу служили в анґлійській армії.

АКЦІЯ ПРОТИ СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ В НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН, 17. липня. — Щоби запобігти перевазі радикальних елементів в уряді, яка мусілаби наступити наслідком недавного обєднання соціялістичної партії та соціялістичної независимої партії, німецькі клерикали, демократи та народовці почали обєднуватися в подібний до соціялістичного блок. Вони вже навіть зажадали від президента републики визначення собі місць в кабінеті міністрів.

В Німеччині йде тепер оживлена дискусія над предложеними в парляменті републики законами про охорону републики, які назначують острі кари на всіх, що пробують зробити політичний переворот. Головних законопроектів є три, і уряд хоче переперти їх ухваленнє ще перед парляментарними феріями.

ГОРОЖАНСЬКА ВІЙНА В ІРЛЯНДІЇ

ДАБЛИН, 17. липня. — Боротьба межи прихильниками свобідної ірляндської держави в межах британської імперії та прихильниками повної независимости ірляндської републики починає вже втихати.

Видно се з того, що нині донесено лишень про одну битву межи двома партіями. Битва ся розігралася коло міста Балинеслав, і покінчилася побідою війск уряду.

Дехто, однак, уважає спокій за віщуна нової бурі, яка має нанново зірватися по цілій Ірляндії, як лишень прихильники повної независимости приготуються до нового повстання проти теперішнього айриського уряду.

ЦІКАВИЙ ОБЯВ СИНІВСЬКОЇ ЛЮБОВИ

ПАРИЖ, 17. липня, — В окрузі Пій де Дом на цвинтарі села Вівруа стоїть невеличка приватна капличка, до якої вступ заборонений власителем. Збудовано її в році 1885. на приказ одного археольоґа (Дослідника старовини), котрий в тому році втратив свого батка. Не могучи погодитися з думкою, що він вже не буде бачити свого батька живим, він, за спеціяльним дозволом церковних та державних властий, побудував сю каплицю і в ній уставив цинкову трумну з шкляним верхом. В сю трумну, всю наповнену алькоголем, він зложив тіло батька, вбране в щоденне, але гарне убрання. Від самого дня зложення там тіла, син кождого дня рано заходить до каплиці надивитися на лице батька, яке, як кажуть, заховалося вповні вираз живого.

СНІЖНІ ЗАМЕТІЛИ В ФРАНЦІЇ.

КЛЕРМОН ФЕРАН, Франція, 17. липня. — В цілій Оверниї далося нині відчути небувале в цю пору зимно.

Термометер впав до 6 степенів фаренгайта (себто понизче точки замерзання води). Наслідком сього місто дощу став падати сніг, і нині всі горби на полудне від Клермон вкриті справді зимовою поволокою снігу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

„СТРУПИ".

Кілька тижнів тому в одному місті в стейті Илинойс страйкуючі майнери напали на страйколомів, працюючих в копальні вугля, та охороняючих їх бандитів, нанятих вуглевими копальнями. По кровавій битві межи страйкарями та „ґанменами", в котрій перші вийшли побідниками, прийшло до лютої росправи страйкарів проти страйколомів: страйколомів сперошу розброєно, а потім розброєних вбивано безпощадно. Колиб одна десята частина того, що писали американські ґазети (звичайно неприхильні до всяких революційних виступів) була правда, то ще й тоді ті сцени свідчилиби про непомірковану лють страйкарів до компанічних наймитів та старколомів.

Послідний страйк зелізничників знов став тлом нових виступів страйкарів проти страйколомів. Кождого дня доносять про нові насильства над страйколомами. Раз приходить вістка про кроваву бійну проти страйколомів, другий раз про занедужанне десяток страйколомів від затроєного молока, яке роздавала компанія страйколомам, а до якого десь підсунувся завзятий прихильник страйку з труткою. Не минає просто день в страйку без того, щоби десь не поплила людська кров, не пропало людське здоровлю або й людське життє.

Дива в сьому нема. Бо страйк се війна. Війна межи робітниками та підприємцями. Війна за поправу робітничої долі. Війна тяжка, бо в ній робітники самою видержливостю хочуть здобути твердиню підприємців. Коли зважити, о які поважні справи ходить робітникам в кождому страйку, та яка ся боротьба трудна і яких вона жертв вимагає, то не можна дивуватися, що робітники дивляться на страйколомів як на найгірших своїх ворогів. До піднесення горячкового настрою проти страколомів причиняється немало переконанне, що страйколоми се такіж робітники, як страйкарі, що се їх рідні брати, які через нерозум або з простої безхарактерности попали на службу підприємців проти робітничої кляси, до котрої вони самі належуть. Не диво, що по всему світу робітники називають страколомів найогиднійшими визиванками. Анґлійська визиванка „блеклеґ" (себто „обманець") є лишень приміром тих визиванок, які страйкуючі робітники приліплюють страколомам. В Америці страколомів називають „скебами", себто струпами, — назва влучна, бо страйколоми являються справдішними струпами на тілі робітництва.

Не розуміти сього можуть хиба свіжі іміґранти, що недавно наспіли з рільничих країв, головно з околиць, де страйків не було і де через те люди поняття не мають про солідарність робітників. Лише такі робітники, що ще не пересякли робітничою свідомостю, можуть не чути обридження до скеба. Лишень серед несвідомих робітників можливе висуванне наперед скеба або вибиранне його до якогось уряду в якій-небудь орґанізації.

Події в Герин, Илиной, та затроєнне скебів молоком в зелізничих шапах в Шікаґо повинно бути осторогою для тих робітників, що не дістали ще лекції робітничої солідарности. Коли є ще такі робітники, які не мають сього переконання, що обовязком кождого робітника в час страйкової боротьби є станути по стороні робітників і помагати їм всіми способами, то най хоч мають пошанівок для власного безпеченьства і не пхаються до небезпечного ремесла робітничого „струпа". Українська іміґрація в Америці знає великих „революціонерів", які на кождім кроці пускають блахмана про український рай під большевицьким пануваннем, а котрі лакомилися на охлапи, кидані панами страйколомам, а потім брали буки від твердих американських робітничих рук на свої революційно-хрунівські лоби. В кого нема робітничої свідомости, той най має хоч на стільки розуму, щоби не пхати здорових палців межи двері і не йти з широко отвореними очима там, де дрова рубають і де тріски летять. Обовязком свідомих робітників є звернути увагу несвідомих робітників на прості небезпеки, які можуть стрінути кождого, що свідомо чи несвідомо береться скебувати.

ПОЛЯКИ В СТРАХУ ПЕРЕД АНАРХІЄЮ.

Краківська польська ґазета „Нова Реформа" з 28. червня с. р. обговорює в передовиці справу покликання Артура Слівінського на премієра, пробуючи вияснити, чому Пілсудський уважає саме його за відповідаючого тому завданню. Ситуація в політичнім життю Польщі була досі звичайно така — каже „Нова Реформа" — що в Польщі були по два і більше урядів нараз, з яких кождий заступав свою партію. Щоб оминути на будуче такий шкідливий для Польщі анархістичний „ржонд", Пілсудський вибрав на премієра „безсторонного демократа" Слівінського, який буде пробувати утворити кабінет, що погодив би численні сторонництва польського сойму. Се і заявив Слівінський в переговорах з партійними мужами, що його стремлінием є, утворити уряд, який провадив би мирову політику підчас виборів, та заховав би строгу безсторонність і був би льояльний у відношенню до Пілсудського.

З КРАЇНИ СМЕРТИ Й НЕВОЛІ.

Найновійші відомости з совітської України.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Останні місяці незвичайно погіршили становище української людности під совітською владою. Навіть власні большевицькі інформаційні джерела не можуть затаїти цього факту. Одним з таких джерел являються большевицькі бездротні депеші, які розсилаються почасти в обмеженім районі, а почасти „всім, всім, всім". Коли зібрати ці депеші за останніх кілька тижнів і переглянути їх по-ряду, то картина виходить застрашаюча.

Подаю тут деякі витяги з цих бездротових депеш, недоступних для широкого загалу. Де большевицькі відомости вже занадто розминаються з дійсністю, там доповнюю їх відомостями з инших джерел. Але здебільшого буду тут переказувати факти так, як їх подають самі большевики.

ГОЛОД.

На першім місці, звичайно, стоять відомости про голод. Читаємо отже в депеші з дня 11. травня:

„Між днями 4. і 23. лютого померло в Херсоні з голоду 173 дорослих і 114 дітий. За цей самий час поховано тільки 154 дорослих і 72 дітей. Це показує, що трупи померших з голоду лежать непохованими від 2 до 3 тижнів. **Частину трупів зїдають...** Випадки людожерства множаться. Дотепер голодуючі зїдали трупи своїх рідних. Нині трапляються випадки, коли **дужі члени родин убивають своїх слабших родичів і зїдають їх".**

Друга депеша про становище в Херсоні повідомляє:

„Незвичайна смертельність наслідком голоду триває далі. Поширюються плямистий тиф і холера. Населеннє міста зменшилося з колишніх 120 тисяч до 40 тисяч душ".

У херсонськім повіті становище мало чим краще. „Колонія Ново-Берислав фактично перестала істнувати: **вся людність вимерла.** У місточку Бериславі вмирає денно по 40 душ. Люде їдять падло й ще вважають це лакіткою. У Малім Селюї та в Малім Гирлі померло в квітні 127 душ. У Вагилівській волости число голодуючих доходить до 6.000; понад 300 душ вже тут померло" (депеша з дня 25. 4. „до всіх").

В одеськім повіті „голодує 91.593 дорослих і 74.345 дітей". У балтськім повіті (це в однім з найбільш родючих повітів Поділля!) „досі зареєстровано 20.000 голодуючих".

Про дніпровський повіт та сама депеша приносить „радісну" вістку, що „смертельність почала зменшуватись". Для доказу наводиться факт, що в бехтелекській волости нині вмирає не по 200 душ тижнево, як це було досі, а тільки 20 душ. Але тут же читаємо:

„Майже в цілім дніпровськім повіті голодуюча людність не дістає ніякої допомоги, бо для цього бракує ініціятиви (?)"... Після такого дивовижного признання з уст державної влади нема нічого дивного, коли далі повідомляється: „У Голій Пристані, дніпровського повіту, натраплено на **новий випадок людожерства;** міліція заарештувала людожерців на гарячім вчинку".

Коли сама совітська влада признається, що в цілім повіті голодуючі не дістають ніякої допомоги (цікаво, хто мав би тут проявити ініціятиву?), то що дивного, коли людність впадає в розпуку, божеволіє й кінчає людожерством?...

Совітська влада не завсіди вичікує, щоб „хтось" проявив ініціятиву. Це показує остання депеша з дня 19. червня:

„Кустанай. До Полтави евакуовано 900 дітей"...

Цей Кустанай лежить за тридевять земель од Полтави, а на самій Полтавщині вже від кількох місяців лютує страшний голод, який причинився вже й до випадків людожерства (в кобеляцькім повіті). Та коли треба ратувати московських дітей, до того певно ще дітий комуністів, то десь зявляється ініціятива, діти пересилаються за тисячі верст і сараною падають на голодну, виплюндровану й виснажену Україну.

ХОЛЄРА.

Депеша з Херсону вже згадала про поширенне холєри. Друга депеша подає, що за останній тиждень місяця квітня в Одесі заслабло на холеру 16 душ і померло 7. А остання офіціяльна депеша каже, що за перший тиждень місяця червня на холеру заслабло на Україні 460 душ.

Тут бездротові депеші, очевидно, кажуть, не всю правду. Бо, напр., у львівськім „Гром. Вістнику" читаємо, що **„холера на Україні набирає катастрофічних розмірів.** До дня 7-го червня сконстатовано холеру в 274 містах, місточках і селах. За перших 5 місяців сього року зареєстровано **17.000 випадків холери,** тоді як у минулім році за той самий час було тільки 400 випадків".

КОМУНІКАЦІЯ.

Про сю справу знаходимо в совітських депешах душе мало відомостей. Але одна маленька звісточка, як рефлектором, освітлює цілу картину:

„Місто Миколаїв і ціла миколаївська ґубернія в останніх днях залишаються цілком без харківських і закордонних часописів"...

За цею коротенькою звісткою, очевидно призначеною не для „всіх", а тільки для „внутрішнього вжитку", криється ціла траґедія зруйнованого українського транспорту.

ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ.

Коли вірити совітським депешам, то перспективи української торговлі з закордоном, не зважаючи на голод, холеру й зруйнований транспорт, малюються в дуже рожевім світлі. Особливо вихвалюється тут Одеса — ця найбільша українська пристань понад Чорним морем, колись така цвітуча, а нині мертва, як кладовище.

Депеша з дня 9. травня малює рожевими фарбами, як до Одеси прибув перший пароплав тріестського Лойду й як совітські власти вітали італійських купців. Правда, тут же зазначується, що Італійці понавезли багато таких товарів, які не вільно ввозити до „совітського раю", й тому ті товари довелось везти назад. Але трохи далі депеша доточує:

„Усі склади Одеської пристані стоять переповнені (чим?). Гарматний уряд передав торговельним властям свої власні склади"...

Друга депеша подає ще чуднійші річі. „До Одеси прибула делеґація союзу американських кравців. Вона переговорює з місцевими кравецькими союзами про отвореннє великої кравецької майстерні в Одесі, обчисленої на 500 душ. Американці дають улаштуваннє й машини. З Шикаґо та Ню Йорку виїздять до Одеси 160 кравців".

Чого-ж шукають американські кравці в Одесі: голодної смерти чи смерти від холери? Такі диваки справді мусять належати до клюбу самогубців.

А от що до Італійців, то тут маємо добру нагоду оповісти, яке вражіннє вони винесли зі своєї подорожі до Одеси. Треба насамперед зазначити, що рейси тріестського Лойду до Одеси вже припинено. Італійці зробили три спроби, пересвідчились, що большевики можуть дати до товарообміну хіба лише трупи померших від голоду й холери та розстріляних „чекою" — й облишили дальші спроби. Нині муніціпальний радник міста Венеції А. Перетц оповідає таке про свою подорож до Одеси:

„Коли ми пристали до берега, то на наш пароплав прийшло 8 чекистів. Вони були босі, але узброєні револьверами, що стирчали з кешень. Загальний їх вид був відражаючий.

Пасажири були засуджені на ряд напастий. Пароплав зразу обступили голодні. Моряки й пасажири кидали їм хліб, причім прийшло до бійки. Вкінці червоноармейці порозганяли цих бідолах.

По двохденних переговорах большевики позволили кільком з нас одвідати місто, за що ми мусіли заплатити по 10 міліонів рублів від особи.

Місто... Доми майже опустіли. Вікна повибивані. На хідниках купи сміття. Під одною стіною ми побачили прислонений труп. Біля міського театру валялись трупи коней. Голодні пси гризли їх. Повітре в місті невиносиме"...

І так далі, й так далі: все описи страхіть, на кождім кроці трупи, трупи й трупи — й над цим усім всесильна „чека", яка кождої ночі розстрілює по кілька десятків людей.

Чим же то так переповнені одеські портові маґазини, що аж гарматні маґазини довелось позичати? Коли не трупами, то хіба арештованими, але в кождім разі не товарами.

ВИГЛЯДИ НА УРОЖАЙ.

Його Величність Урожай! Товариш-Урожай! — кажуть по-панібратськи большевики.

Щож каже цей Товариш-Урожай на Україні й які надії він подає?

Щоб жати, треба наперед посіяти. Большевики, по Шекспіровому слову, сіяли вітер і мусять пожати вітер.

Депеша з Миколаїва — це тепер, коли вже наступають жнива! — повідомляє:

„У миколаївськім повіті за браком насіння весняний засів, до якого селяне аж горять, опізнився. Коли завчасу не прийде допомога, то в повіті не буде засіяно й десятої частини засівної площі".

Допомога завчасу, очевидно, не прийшла, й нині читаємо в звіті женевського комітету допомоги голодуючим:

„Урожай на Україні ледве чи дійде до половини нормального. Разом сподіваються зібрати 3.684 тисяч тон озимини й 5.280 тон ярини. **Тому голод буде тривати й далі".**

ПОВСТАНЧИЙ РУХ.

Офіціяльні депеші згадують про повстанчий рух лише мимоходом і називають повстанців не инакше, як „бандитами".

„З початком весни, — читаємо в одній з цих депеш, — бандити єлисаветського повіту починають підносити голову. Та бандити не стрічають у голодуючих селян ніякого співчуття. Селяне самі виганяють бандитів зі своїх сел. У Федівській волости селяне недавно забили двох бандитів, агентів Петлюри. Славнозвісного бандитського ватажка, петлюрівського отамана Пугача, також забито".

Отже як у давній царській Росії — „все обстоїт благополучно". З одного боку, селяне голодують, а тому не співчувають „бандитам", а з другого боку — ті самі голодуючі селяне „бандитів" усе-таки забивають. Це все якось не дуже-то тримається купи, та дарма: для слави совєтського самодержавя можна й полукавити.

Як це не прикро, а тут знов доводиться завдати брехні совітським депешам. Хоч на-разі повстанчий рух і не відограє на Україні такої ролі, як перед де-яким часом, бо справді голодуючому народові не до повстань, але так „благополучно", як у совітських реляціях, справа все-таки не стоїть.

Ось короткий уривок із щоденника київського кореспондента „Руспреса":

„3. травня. У звязку з закінченнєм весняної хліборобської праці **звідусіль** надходять відомости, що появились бандити по ріжних місцевостях України. Преса старанно затає ці відомости. Банди мають як чисто-грабіжницький характер, так і в рівній мірі національно-український. Ні один пароплав не може проїхати Дніпром без того, щоб його не спинили бандити й не виплюндрували".

„Громадський Вістник" у додаток до цього повідомляє:

„Останні харківські часописи доносять, що на Україні знов починає відчивати повстанчий рух. В останніх днях один повстанчий відділ причинив катастрофу особового поїзду на шляху Київ-Одеса".

А німецька „Фосова Ґазета" доносить під датою 14. червня:

„Велитенський вибух на Україні! Повстанчий відділ висадив у повітрє найбільший на Україні склад військового знаряддя коло Винниці. При цім загинуло 37 червоноармейців, 9 комісарів, 8 міліонів крісових набоїв, 22 тисячі гарматних набоїв, а також великий запас ручних ґранат. Трьох справців вибуху зарештовано й на місці розстріляно".

Коли порівняти ці відомости з офіціяльними большевицькими реляціями, то ніяк не можна втриматись, щоб не сказати:

— Брешіть, та знайте-ж міру!

ЛІКВІДАЦІЯ „РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ".

Щоб образ нинішнього стану річей на совітській Україні був цілком повний, треба наприкінці зазначити, що в міродатних большевицьких кругах останніми часами все більше скріплається думка, що пора вже зовсім скасувати „самостійну радянську Україну".

Гомонять, що большевики вже підготовляють акт про повну злуку України з Росією.

Доказом правдивости цих поголосок може служити той факт, що Польща ліквідує своє посольство в Харкові. Ліквідують свої заступництва в Харкові також Німеччина й Туреччина.

Finis радянська України!

Треба до цього додати, що закордоном совітсько-українські місії та посольства вже цілком перефарбувалися на московський кштальт. У Берліні, напр, на дверях сов.-укр. місії можна бачити таку табличку:

„Ночной звонок в украинскую миссию".

Один з тутешніх українських студентів зфотоґрафував цю табличку й післав більшу кількість тих фотоґрафій на загально-український студентський конгрес у Празі. Нашим нечисленним, але впертим прихильникам радянської влади на Україні буде дуже корисно подивитись на ту фотоґрафію.

Берлін, 3. липня.

Радянин.

Іван Франко.

МАЙСТЕР СВИРИД.

Отсе, куме, від Ляхів
Пю нераз гіркую,
Та буває з пересердя,
Що й заматіркую.
А потому й засміюсь,
Хоч як в серці гидко,
І тут мені згадається
Наш майстер Свиридко.
То був майстер від пили,
Долота та сверла,
Та все його якась нужда
На помилки перла.
Чи там в нього в голові
Були не всі дома,
Чи сама рука махала,
Пляну несвідома, —
А все було — зробить стіл,
Забуде підніже,
Зробить скриню, то хоч віко
Не на лад обріже.
Зробить двері, то дивись,
За малі в одвірку, —
У всім було наш Свиридко
Переборщить мірку,
А деб треба вбить кілок,
Він там хляпне кляйстер,
Оттим його добрі люди
Звали Попсуй-майстер.

То раз отсе мав я з ним
Кумедну пригоду:
Розломалося коритце,
Де ллють коням воду.
Сам би збив собі нове,
Та дощок не маю,
От зайшов я до Свиридка
Та й оповідаю.
А він добрий чоловік —
„От — каже — морока;
Та я тобі те коритце
Склеплю на млі ока".
Зараз дошку на варстат,
Ріже, мірить, ріже, —
Одно звертить, друге зібє,
Третє щось не влізе.
Плюнув крепко, розібрав,
Мірить, ріже, мірить, —
Знов збиває, знов не в лад
Сам собі не вірить. [щось, —
„Тьфу, — воркоче, — щоб тобі
Гірке, не солодке!
Вже два рази урізую,
Та й ще за коротке!"
Оттак, куме, і наш Лях
З Русином мудрує:
Тут настопче, там уріже,
Ніде не дарує.
Еут притлумить, припече,
Заплює, зогидить,
Та ще й злий, що з тої праці
Та добра не видить.
„А най, каже, тую Русь
Трясця покоцюбить, —
І бю її, й печу її,
Й ще мене не любить!"

26/IV 1904.

СПИС СВЯЩЕНИКІВ, КОТРІ ЗЛОЖИЛИ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

1.	о. Олекса Пристай	250.00
2.	о. Василь Турула	100.00
3.	о. Іван Велигорський	70.00
4.	о. Петро Понятишин	250.00
5.	о. Юрій Крупа	20.00
6.	о. А. Рудакевич	50.00
7.	о. Мирон Залітач	100.00
8.	о. Андрій Симко	10.00
9.	о. Михайло Кузьмак	25.00
10.	о. Стефан Ващишин	50.00
11.	о. М. Кінаш	100.00
12.	о. Олександер Улицький	100.00
13.	о. Василь Гривнак	100.00
14.	о. Лев Левицький	110.00
15.	о. Йосиф Дженджера	110.00
16.	о. Е. Сидоряк	100.00
17.	о. Антін Строцький	50.00
18.	о. Петро Єзерський	50.00
19.	о. Йосиф Чаплинський	100.00
20.	о. Волод. Сполітакевич	50.00
21.	о. Йосиф Пелехович	50.00
22.	о. Антін Лотович	75.00
23.	о. Гр. Хомицький	25.00
24.	о. Володимир Лотович	60.00
25.	о. Волод. Коритовський	5.00
26.	о. Михайло Кузів	100.00
27.	о. Ю. Антоній Шквір	10.00
28.	о. Василь Маньоський	65.00
29.	о. Никола Струтинський	25.00
30.	о. Н. Н.	10.00
31.	о. Дмитро Добротвор	100.00
32.	о. Петро Лишак	25.00
33.	о. Іван Сеньчук	25.00
34.	о. Александер Пик	60.00
35.	о. Михаїл Олексів	25.00
36.	о. Петро Соловій	10.00
37.	о. Алексій Пеленський	25.00
38.	о. Йосиф Боярчук	10.00
39.	о. М. Данилович	25.00
40.	о. Іван Ортинський	100.00
41.	о. Володимир Каськів	10.00
42.	о. Дмитро Хомяк	50.00
43.	о. Денис Кульматицький	100.00
44.	о. Ф. Тарнавський	50.00
45.	о. Теофіль Обушкевич	20.00
46.	о. В. Довгович	80.00
47.	о. Н. Підгорецький	100.00
48.	о. Михайло Лисяк	10.00
49.	о. Володимир Стех	25.00
50.	о. Др. Микола Копачук	20.00
51.	о. Александер Павляк	125.00
52.	о. Ярослав Скроцький	5.00
53.	о. М. Ґурянський	40.00
54.	о. Володимир Козоріз	25.00
55.	о. Волод. Петрівський	10.00
56.	о. Волод. Обушкевич	25.00
57.	о. Іван Захарко	30.00
58.	о. Григорій Климович	25.00
59.	о. Нестор Дмитрів	30.00
60.	о. Ф. Кісіловський	125.00
61.	о. В. Уляницький	25.00
62.	о. Симеон Малянич	25.00
63.	о. Стефан Склепкович	25.00
64.	о. Йосиф Ганяк	5.00
65.	о. Кирило Пирожок	25.00
66.	о. М. Паздрій	100.00
67.	о. А. Іванишин	50.00
68.	о. І. Теодорович	50.00
69.	о. П. Середа	25.00
70.	о. Онуфрій Ковальський	50.00
71.	о. Іван Жук	25.00
72.	о. М. Насвещук	30.00
73.	о. Михайло Продан	10.00
74.	о. Іван Остап	25.00
75.	о. Роман Волинець	25.00
76.	о. Николай Сімінович	25.00
77.	о. Лев Кушнір	10.00
78.	о. Константин Курилло	25.00
79.	о. Н. Н.	25.00
80.	о. Лев Чапельський	100.00
81.	о. Стефан Маланяк	15.00
82.	о. Лев Вань	20.00
83.	о. Йосиф Ялечко	50.00
84.	о. Іван Фекула	5.00
85.	о. Никон Романюк	15.00
86.	о. Л. Білянський	20.00
87.	о. Іван Палій	25.00
88.	о. Осип Боднар	10.00
89.	о. Іван Дорогович	50.00
90.	о. Іван Гундяк	10.00
91.	Проп. Василь Кузів	10.00
92.	о. Василь Стецюк	300.00
	Разом	$4.740.00

ПРОТОКОЛ

з засідання Екзекутиви У. Н. Союза, що відбулося дня 14-го лютого 1922 р.

На предложенне головного фінансового секретаря о потребі інвестовання надвишки готівки, формально ухвалено щоби суму від $80.000 до $100.000 інвестувати в першій мірі в державних і муніціпальних бондах і якусь часть в моргечах. Також на предложенне гол. фінанс. секретаря ухвалено перенести $5.000 фонду конвенційного на так званий Тайм Депозит.

На предложенне менаджера Свободи щоби згідно з ухвалою річного засідання Головного Уряду У. Н. Союза, продати друкарню в Ню Йорку. Після річевої дискусії на поставлене і поперте внесенне ухвалено друкарню в Ню Йорку продати Січовому Базареви за ціну купна $4.900.00 платну $1.000 з гори при підписуванню контракту, других $1.000 найдальше до шести місяців від дати купна, а решту по $100 і 5% місячно до часу сплачення цілої суми купна.

В Джерзи Сіти ,Н. Дж., 14. лютого 1922 р.

С. Ядловський, гол. предс.
І. Каштанюк, гол. рек. секр.

———o———

ПРОТОКОЛ

з засідання Екзекутиви У. Н. Союза, яке відбулося дня 6-го квітня 1922 р.

У виконанню ухвали Річного Засідання Головного Уряду У. Н. Союза, на предложенне гол. рек. секретаря, Екзекутива одноголосно одобрила плян поділу організації на інспекторські округи і на поставлене і поперте внесенне формально ухвалила іменувати Інспекторами тих округів слідуючих членів У. Н. Союза: дд. Теодор Грицей округ ч. 19, Василь Гришко о. ч. 24, Гавриїл Дацьків о. ч. 3, Іван Журавель о. ч. 5, Стефан Кудрик о. ч. 20, Микола Лещишин о. ч. 7, Василь Лисогір о. ч. 15, Теодор Михальчук о. ч. 6, Микола Мурашко о. ч. 14, Марія Ольшаницька о. ч. 18, Тимофій Г. Стасюк о. ч. 28, Евген Тимкович о. ч. 16, Кирило Феценко о. ч. 21, Михайло Фук о. ч. 26, Андрій Цебак о. ч. 4, Микола Шевчук о. ч. 27, і Володимир Яськевич о. ч. 12.

Відтак на поставлене і поперте внесенне ухвалено вислати номінованим інспекторам відповідні повновласти з жаданнем зложення заяви що інспекторські обовязки принимають і згідно з § 115—120 статутів У. Н. Союза, виконувати будуть.

В Джерзи Сіти, Н. Дж., 6-го квітня 1922 р.

С. Ядловський, гол. предс.
І. Каштанюк, гол. рек. секр.

ПРИМУСОВА ПРАЦЯ В БОЛГАРІЇ

В Болгарії ухвалено закон, який вже переводиться в життє, на основі якого всі фізично здорові мущини і женщини мають працювати безплатно 10 днів в році для держави.

Зпід закону є вилучені: 1) всі члени правительства; 2) селяни, що самі обробляють ріллю; 3) господарські робітники, що працюють наріллі богачів, і 4) всі міські робітники.

Підлягають законови лише ті, що не працюють фізично; отже: дідичі, адвокати, лікарі, редактори, купці і фабриканти, а також і женщини.

Женщини, головно мусулманські, ставлять опір сьому законови. Богачки-мусулманки кажуть, що їх религія недозволяє їм на примусову працю в полі. Христіянські женщини впевняють, що пійдуть до праці тоді, як пійдуть і мусулманки. Премієр Стамбулійський заявив, що ті женщини, котрі не повинуються законови, стратять право голосу в державі і будуть арештовані. У вересні б. р. будуть покликані до праці в державних інституціях і огородах всі ті женщини, що до того часу не відроблять своєї пайки.

Журналісти були перші, що повинувались новому законови. Вони гуртом вийшли до праці і охочо відробили своїх десять днів, а відтак повернули назад до редакцій писати цікаві статті на тему закону про примусову і безплатну фізичну працю для держави.

Лікарі і адвокати хочнарікають на мозолі, то всеж таки скажуть, що фізична праця вплинула додатково на їх здоровлє.

Найгірше нарікають на фізичну прац юдідичі, купці, фабриканти й банкирі. Кождий з них щоденно уживає ріжних викрутів: то болять крижі, то мозолі на руках, то біль голови і инше. Про них то премієр Стамбулійський і виразився: „Паршива буржуазія не любить своєї держави, є лінива і до нічого нездібна".

НІМЕЦЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПОГОДИЛИСЬ.

Між двома ґрупамисоціялістичних послів у німецькому парляменті, ділились доси на „більшість" і „независимих", прийшло до обпільного порозуміння і тепер в парляменті вони будуть ставити лише один соціялістичний фронт.

Буржуазні партії в Нмеччині затрвожились з приводу сеї злуки лівих і правих соціялістів і предсказують конець коаліційному правительству.

В правительстві Вірта є тепер заступлені три партії: клерикали, демократи, і праві соціялісти, які мають там чотирьох своїх міністрів.

Злучена соціялістична партія має в парляменті 180 послів на загальне число 469. Клерикали і демократи мають лише 112. Отже соціялісти будуть контролюючою партією в парляменті.

З проводу сього історичного факту орґан независимих соціялістів, „Фрайгайт", пише, що „злука означає спільну майбутню боротьбу цілого соціялістичного пролетаріяту". Реакційна „Теґліхе Рундшав" уважає, що соціялістична злука є „небезпекою для буржуазії і ми сподіваємось, що буржуазні партії завчасу зрозуміють небезпеку".

Яко перший результат сеї злуки є домагання соціялістів розпустити парлямент. Провідники соціялістичної лівиці вірять, що при нових виборах, соціялістичні ряди побільшаться.

Міжтим президент Еберт, правий соціяліст, переконує соціялістів не натискати тепер на розпущенне парляменту, бо Німеччина мусить поставити спільний фронт перед антантою.

ЛІКВІДАЦІЯ ПОЛЬСЬКИХ ПОЛЕВИХ СУДІВ

Польське міністерство війни ліквідує воєнні полеві суди на східних „кресах".

СВЯТОТАТСКА КРАДІЖ.

До церкви в Могилянах к. Жовкви підкопався невідомий злодій і вкрав золотій і вкрав золоті чаші.

ДАР УКРАЇНКИ.

В нашій редакції зголосилася тов. А. Кучинська зі Станиславова і вручаючи одному з членів невеличкий пакет, сказала: „Це для голодних на Україні". В пакеті находилися: золотий старий годинник, срібні ножі, ложки, бразолета золота, золоті обручки три золоті перстені з камінням, шнурок жемчугів, ковтки і срібний ліхтарик. При списиванню тих дорогоцінних річих заявила: „Я не багата. Річи ці я зберігла на чорну годину, але тепер я рішила їх віддати тим, що з голоду загибають на Україні. Я соціялістка, хочу зробити початок і складаю це, що маю найцінніще. Може й другі підуть за мною". Річи ці здожила наша редакція на руки членів комітету „голодній Україні".

O. Oles.

DO YOU HEAR?

Translated from Ukrainian by DR. A. J. HUNTER.

Do you hear, do you hear? 'T is a voice from the deep,
And it speaks our burning prayer,
All ye who are dining so well ere ye sleep?

Our land have we covered with corpses cold,
Our rich land black with death you may see,
Give us bread, bread we cry by hunger made bold
And your own flesh and blood are we.

What? you didn't know that the drought was on?
What? you didn't hear a single thing?
But your ears and your eyes, pray, where have they gone?
Can hearts be dead to Pity's sting?

Hey, you flesh! meat we want, of meat we ever dream.
Already we've eaten the dead.
Take a look at our fields, that so quiet seem;
'Mid ripped graves the madmen fed.

Oh help, for we've done our best and worst;
Of bark and clay our food.
The infant seethed by the mother cursed,
From their veins they drank the blood.

The land we have covered with corpses cold,
Our fair land now the Furies' den.
Give us bread, bread we cry by hunger made bold,
Give us bread; are ye brutes or men?

ЛИСТ З УКРАЇНИ.

Наша редакція одержала отсей лист з Киева:

Київ, 18. червня, 1922.

Вельмишановна Редакціє!

Низше підписаний, медик шестого семестра Київської Медичної Академії, знайшовшись в скрутнім тяжкім матеріяльнім положенню, осмілюється просити Редакцію о матеріяльну поміч. Весною 1920 р. змушений під натиском польських війск утікати на Україну, прибув у Київ, і як укінчений ґімназист поступив тут на Медичну Академію.

Відірваний від рідні і взагалі від всіх близких, якіб йому могли матеріяльно допомагати, змушений був своїм трудом проживитись і учитись. З початку, коли у всіх і всюди було лекше, заробляв навчанням німецького язика, а коли стало тут у нас матеріяльно бідно, заробок цей урвавсь, а фізично як військовий австрійський інвалід заробити не можу; кидати науку, коло котрої серед голоду і крайної студентської нужди 3 роки працюю, також неможу, і тому осмілився — ні — примушений голодом, взиваю Вас, Високоповажані і дорогі Земляки, в цім труднім для мене становищі помогти. Я кличу до Ваших людських почувань, і зобовязуюсь Вам по укінченню медицини, це, що Ви мені допоможете, віддати у всякій формі, лиш би Ви зрозуміли мене, хотіли і допомогли.

Високоповажаний Пане Редактор! Будь ласка, надрукуйте мою просьбу у Вашій часописі, може знайдеться ще крім Вас яка щира людина і мені допоможе. Як допомогти, Ви знаєте. Висилається 10 долярів на таку адресу: Україна, 4. Київ, Крещатик 15, АРА, для Филипа Мандибура, медика, Київ Пушкінська 12/20.

В надії, що Ви не схочете мені дати пропадати, що Ви хотяйби в імени культури і людського почування, схочете пійти мені на стрічу, остаюсь з глубоким поважанням

Ф. Мандибура.

P. S. Я Галичанин, із Соколівки, повіт Золочів.

Ramon del Valle-Inclan.

МОЯ СЕСТРА АНТОНІЯ.

(Еспанське оповіданнє).

З англійського перекладу перевів **Марко Скритий.**

(3)

(Докінченнє).

XVI.

По сьому довгому-предовгому дни наступила також довга ніч. Світла миготіли перед святими образами, а слуги говорили шепотом за дверми, які скрипіли, коли їх отвирано. Я сидів у сінях при столі на якому горіли дві свічки і почав роздумувати над оповіданнем про великана Ґоліята. Антонія пройшла мимо і спитала дрожачим голосом:

„Що ти тут робиш?"

„Нічого".

„Чому не вчишся?"

Я видивився на неї, дивуючись, як може вона вимагати від мене науки, як наша мама хора. Антонія пійшла дальше, а я повернув назад до поганського великана, убитого каменем. В тому часі нічого не видавалось мені так чудовим, як спосіб, якого ужив Давид. Я постановив вправитись другим разом, як пійду на прохід над ріку, кидати до цілі. Я мав невиразний, дикий намір тріснути каменем в чоло Бреталя. Антонія вертала назад з кошем, повним пахучих рож.

„Чому ти не йдеш спати?"

Вона віддалилась знова, а я заснув, склонивши голову на столі.

XVII.

Вже не знаю, чи се лучилось одної ночи, чи було їх кілька, бо дім був темний і все свічки горіли перед образами святих. В сні я чув мамине голосіннне, втаємничене шемранне слуг, скрипіт дверей і дзвінок на вулиці. Базиліса взяла догарки і принесла дві нові свічки, які мало що давали світла. Якось, як я підніс голову зі стола, я побачив мущину, сидячого напроти мене. Він шив Був дуже малий і лисий та мав на собі червону обгортку. Він усміхнувся до мене.

„Ти спав, пильний хлопче?"

Базиліса щось заходилась коло свічок

„Ти не пригадуєш собі мого брата?"

Моя память була заслонена сонність, але всетаки я пригадав собі Жуаана де Альберта. Я бачив його тоді, як ішов із старушкою на хори катедри. Базиліса зітнула:

„Він прийшов сюди спитати, коли з Кортічеля мають прийти сповідати".

Я почав плакати, а вони сказали мені не робити галусу. Моя мама знова скричала:

„Прожени сього кота! Прожени сього кота!"

XVIII.

Базиліса пійшла до спальні, що находилась при кінци сходів, і прийшла відти з чорним деревляним хрестом. Вона прорекла кілька слів, яких я не розумів, зробила знак хреста мені на грудях, на плечах і по боках. Відтак вручила мені хрест і взяла братові кравецькі ножиці.

„Ми мусимо увільнити її від сього, так як вона просить". Взявши мене за руку, вона повела мене до спальні моєї мами, яка все ще кричала:

„Прожени сього кота! Прожени сього кота!"

В дверях вона шепнула мені: Йди без найменьшого галасу і постав сей хрест на подушку... Я буду стояти тут при дверях".

Я війшов до спальні. Мама сиділа, її коси розхрістані, а її руки сторчали наче пазурі. Одна рука була біла, а друга була чорна. Антонія берегла її, бліда і благаюча. Я перейшов на пальцях на другу сторону і побачить сестрині очи, темні, глибокі і сухі. Я спокійно висунувся на ліжко і положив хрест на подушках. В дверях, що стояли отвором, ввивалась Базиліса. Я глянув був злегка на неї, коли ліз на ліжко, бо я не мав нічого иншого до роботи, лише поставити хрест на подушках; і як лише се зробив, моя мама скорчилась з болю, а чорний ків висунувся з ліжка і побіг до дверей. Я примкнув свої очи і тоді почув, як ножиці затиснулись. Відтак старушка прийшла до ліжка і винесла мене із кімнати. В сінях, біля стола, вона показала мені дві чорні латки, які стікали кровю по її руках. Вона казала, що се були уши кота.

XIX.

Воскова вонь і шепіт змішаних молитв наповняли дім. Священник, одітий в ризи, війшов спішно. Провадив його Жуан де Альберт. Він ступав вперед його голова схилена на одно рамя, шапка в руці, а по землі тягнулась шата. За ними ступала поволи безбарвна ґрупа, молячись тихим голосом. Вони уставились рядом до дверей малиної кімнати. В середині клячали Антонія і Базиліса, в чорних шатах, держачи воскові свічки. Суковаті руки старушок, їх тіни, що скривали, їх тіла, пхали мене вперед. В кімнаті моєї мами якась пані, що плакала і мала наперфумовані хусточку, взяла мене за руку і клякнула зі мною помагаючи мені держати свічку. Священнник ходив довкола ліжка і читав латинську молитву з книжки.

Відтак знято простирала і я побачив мамині ноги, закостенілі і жовті. Я зрозумів, що вона мертва, і я стулився, перестрашений і неповорушний, в горячих обіймах улюбленої пані. Я боявся плакати або рушитись, а вона склонилась до мого личка і помагала мені держати похоронну свічку.

XX.

Базаліса взяла мене з обіймів пані і повела мене до ложа, де моя мама лежала штивна і жовта, її руки укриті під простиралом. Базаліса піднесла мене, щоб я міг зобачити воскове лице:

„Скажи їй пращай. Кажи Пращай, мамцю, я більше тебе вже не побачу".

Вона поставила мене на хвильку на підлогу відпочати і по довгім віддиху піднесла знова, взявши мене своїми зморщеними старими руками попід пахи:

„Подивися добре на неї, щобись не призабув її, як підростеш. Поцілуй її!"

Я схилився над мертвим лицем. Діткнувшись майже неповорушних бров, я почав плакати і витись в обіймах Базиліси. Нагло Антонія її коси розпущені, появилась по другій стороні ліжка. Вона вирвала мене з обіймів старушки, пригорнула до своєї груди, шльохаючи і заливаючись сльозами. Сестрині поцілуї і її очи, опухлі від плачу, розжалували мене. Антонія була сувора і її лице мало дивний повздержливий вигляд смутку. Ми вийшли до другої кімнати, всіла в глибоке крісло і обіймила мене. Вона бавила і цілувала мене, шльохаючи гірко, а відтак почала крутити мою руку і стала сміятись, сміятись, сміятись... Одна з женщин подмухувала на неї хусточкою; инша з перестрашеними очами отворила фляшинку якогось плину, а ще инша полетіла принести склянку води.

XXI.

Я сидів у куті повний великого жалю, що спричиняв біль мойого серця. Я буби плакав хвильку, ідтак успокоївся, слухаючи, як инші плачуть. Се мусіла бути вже північ, коли відчинено двері і я побачив мерехкотячі світла чотирьох свічок. Моя мама лежала в чорній домовині. Я війшов без стукоту до кімнати і сів біля вікна. Три женщини і Базилісин брат сиділи біля домовини. Час від часу вставав, щоби поправити свічки.

Прислухуючись розмові женщин, я поволи перестав плакати. Вони оповідали про духів і про людей, похованих живими.

XXII.

Як став уже свитати день якась дуже висока женщина з чорними очима і білими косами війшла до кімнати. Вона поцілувала мою маму у її напів замкнені очи, не скривившись від дрожи мертвого тіла, і майже без сліз. Відтак вона клякнула між двома восковими свічками і вмагавши оливну галузку в свячену воді, покрапила нею трупа. Базиліса війшла, шукати за мною, і махнула до мене рукою:

„Се твоя бабця".

Се була моя бабка! Вона приїхала верхом із свого дому в горах сім ліґ від Сантієґо. Я чув ступіт мула на подвірю, де його припняли.

Антонія покликала мене з дверей:

„Братчику! Братчику"!

Я пійшов до неї поволеньки, як се Базиліса наказала мені робити. Вона взяла мене за руку і відвела в куток:

„Ся пані є нашою бабцею і ми будемо жити в неї".

„То чому вона не поцілує мене?"

Антонія дивилась хвильку задумчиво і обтерши очи, сказала:

„Дурненька дитино, вона-ж мусить найперше помолитись за маму".

Вона молилась довший час. Остаточно вона встала і поспитала за нами, а Антонія припровадила мене до неї. Вона перевязала чорною жалібною хустиною свій кучеряий срібний волос, що робило її чорні очи ще яснійшими. Вона погладила моє личко своєю рукою і я все ще тямлю тепло її руки. Вона говорила:

„Твоя мама мертва і я тепер твоєю матірю. Ви не маете нікого більше в світі. Я візьму вас з собою, а сей дім замкнемо. Завтра, по відправі в церкві, відїзджаєм". І її спрацьована рука погладила моє личко знова.

XXIII.

Другого дня моя бабка замкнула дім і ми рушили в дорогу до Сан Клямент де Брандезо. Я вже був на вулиці, сидів на мулі одного гірника, що мав взяти мене з собою. Я почув, як двері дому замкнулись і як слуги кликали Антонію. Вони не могли найти її і, з перестрашеними лицями, отворили вікна пійшли по порожних кімнатах, кличучи її. Остаточно старенька женщина в дверях катедри доглянула її на даху, де вона зомліла. Ми кликали її і вона отворила свої очи, начеби будилась з поганого сну. Дяк приніс їй драбину, щоби злізла. А як ми відїзджали, на портику появився ученик Бреталь, вітер підносив на опашки його сукману. Він мав чорну перевязку на свойому лиці і, здавалось мені, я міг доглянути під нею дві кроваві рани в місцях, де йому обтято уши.

XXIV.

Сантієґо в Ґалісії було колись світовим місцем молитви, і навіть нині души його мешканців глядять чуйним окол за чудесами.

СПИС ПООДИНОКИХ ОСІБ ЯКІ ЗЛОЖИЛИ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

Послідний спис.

Подаємо в такім порядку як приходять жертви.

Ч. 1840

(Продовження).

с 47) Пасейк, Н. Дж., Долинський Іван, переслав о. сов. Левицький ... 10
48) Детройт, Миш., Маланин Андрій ... 10
49) Бофало, Н. Й., о. Михайло Продан ... 10
50) Карнеґі, Па., переслав о. А. Пристай ... 10
Зложили:
Богдан Антін ... 5
Лесняк Николай ... 5
51) Пасейк, Н. Дж., переслав о. сов. Л. еЛвицький ... 35
Зложили:
Ходорович Іван ... 25
Коваль Теодор ... 10
52) Філаделфія, Па., Домин Ксеня, переслав о сов. М. Кінаш 5
53) Ню Йорк Сіті, переслав п. Іван Буґера ... 125
Зложили:
Буґера Іван ... 10
Зятак Павло ... 10
Лазорчик Іван ... 10
Звірок Антоній ... 10
Шандровський Ан. ... 5
Виткович Николай ... 5
Павлик Данило ... 5
Вереския Кирило ... 5
Биндас Даниїл ... 5
Мавюк Теодор ... 10
Бурик Олекса ... 5
Биндас Терентий ... 5
Павлик Стефан ... 5
Курник Дмитро ... 5
Стирка Михайло ... 5
Свенткoвський Спл. ... 5
Пелешяк Петро ... 5
Наконечний Олекса ... 5
Гнат Теодор ... 10
54) Бруклин, Н. Й., переслав п. М. Заверуха ... 25
Зложили:
Сидор Григорий ... 10
Ґвязда Олекса ... 10
Бас Стефан ... 5
55) Ст. Клер, Па., Укр. гр.-кат. Церков св. о. Николая, переслав о. В. Коритовський ... 10
56) Елктон, Мд., Н. Н. ... 10
57) Бруклин, Н. Й., переслав о. В. оЛтович ... 75
Зложили:
Черник Олекса ... 25
Канас Данило ... 10
Лотович Зофія ... 5
Шміґельський Матвій ... 5
Укр. Каплиця св. о. Николая 5
Укр. Гр. Кат. Церков Сош. св. Духа ... 25
58) Бофало, Н. Й., переслав о. М. Залітач ... 50
Зложили:
Церков св. о. Николая, Іст Бофало ... 25
Н. Н. ... 25
59) Ню Йорк Сіті, Долішний Федір ... 5
60) Тейлор, Па., Ґураль Іван 20
61) Вілтон, Н. Дж., переслав о. Іван Остап ... 25
62) Босович Олекса, Тейлор, Па. ... 5
63) Скрентон, Па., Білецький Ярослав, переслав п. В. Булик 5
64) Філаделфія, Па., Будай Михайло (с. Петра), переслав о. сов. М. Кінаш ... 10
65) Йонкерс, Н. Й., переслав о. В. Сполітакевич ... 270
Зложили:
Укр. гр.-кат. парохія св. Арх. Михаїла ... 75
Гомза Тимко ... 50
Тов. ім. Тараса Шевченка в Гейстингс, Н. Й. ... 50
Скверез Гаврило ... 10
Гаврильчак Іван ... 10
Мащак Григорий ... 10
Макар Юрий ... 5
Майчик Теодор ... 25
аКчмар Петро ... 5
Ганчар Онуфрій ... 5
Васічко Назар ... 5
Васічко Текля ... 5
Обуханич Петро ... 5
Скверез Ева ... 10
66) Ню Гейвен, Конн., переслав п. М. Довгий ... 160
Зложили:
Бундзяк Агафія ... 25
о. оРман Волинец ... 25
Федишин Маланія ... 10
Войціховський Николай ... 10
Швець Яків ... 5
Гредчаник Володимир ... 5
Кобильняк Йосиф ... 5
Запаранюк Марія ... 5
Гаврон Франко ... 5
Козачок Василь ... 5
Матвійчук Петро ... 5
Сампара Анастазія ... 5
Симанюк Марія ... 5
Куць Гринько ... 5
Білоус Йосиф ... 5
Уолеснік Володимир ... 5
Білоус Андрій ... 5
Березіцька Паранька ... 5
Плуговська Софія ... 5
Парохія св. Арх. Михаїла ... 10
Мурущак Константин ... 5
67) Нюарк, Н. Дж., переслав п. Т. Каськів ... 55
Зложили:
Полегойкий Михайло ... 10
Кіселик Іван ... 10
Гонимар Юрко ... 10
оцінський Михайло ... 5
Дворянин Гарасим ... 5
Штиґель Гринько ... 5
Відземок Петро ... 5
Оринчак Теодор ... 5
68) Питсфілд, Масс., переслав п. О. Яремий ... 25
Зложили:
Соколовський Григорий ... 10
Мартинюк Іван ... 5
Шульгин Петро ... 5
Данелийко Роман ... 5
69) Перт Амбой, Н. Дж., переслав п. І. Ваверчак ... 10
Зложили:
Ґілета Іван ... 5
Космина Василь ... 5
70) Деслод, Мо., переслав о. М. Лукавський ... 70
Зложили:
Церков Успенія Пр. Бог. ... 10
Бр. св. о. Николая, від 225 У. Н. Союза ... 10
Бр. Благовіщення Пр. Бог. від. 50 У. Н. Союза ... 10
Копач Ольга ... 5
Н. Н. ... 5
Паращак Николай ... 10
Ґриньків Федунь ... 5
Патент Стефан ... 5
Бр. Успенія Пр. Богор. ... 10
71) Оксфорд Фурнес, Н. Дж., Макар Іван ... 5
72) Честер, Па., переслав Гр. Перчак ... 50
Зложили:
Паньків Василь ... 25
Мелько Степан ... 10
Блаґідка Лука ... 10
Бобяк Михайло ... 5
73) Бостон, Масс., Давискиба Никола, переслав п. С. Бойко ... 10
74) Ню Йорк Сіті, від Ліґи Амер. Горожан Укр. Роду, переслав п. С. Дембицький ... 45
Зложили:
Войцеховський Теодор ... 5
Чорний Петро ... 10
Олеськів Дмитро ... 5
Приймак Іван ... 5
Карпа Іван ... 10
75) Форд Сіті, Па., Укр. гр.-кат. церков св. Володимира в Не Кенсингтон, Па., переслав о. Ф. Кіcіловський ... 25
76) Ембридж, Па., переслав о. І. Оргинський ... 40
Зложили:
Церков св. Ап. Петра і Павла в Ембридж, Па. ... 25
Церков св. Петра і Павла в Вудлон, Па. ... 15
77) Нортгемптон, Па., Укр. гр.-кат. церков. св. Івана Хрестителя, переслав о. Іван Кутський ... 20
78) Годсон, Н. Й. переслав п. Гр. Костик ... 40
Зложили:
Костик Григорий ... 10
Костик Текля ... 10
Костик Павло ... 10
Костик Богдан ... 10
79) Клівленд, О., переслав п. М. Левицький ... 20
Зложили:
Левицький Михайло ... 10
Петришин Розалія ... 10
80) Шікаґо, Ілл. Барабаш П. ... 25
81. Філадельфія, Па., від Української Ліґи ... 25
Зложили:
Назарик Николай ... 10
Павлівський Василь ... 10
Воробець Евстахій ... 5
82) Пітсбурґ, Па., переслав п. Іван Ганяк ... 10
Зложили:
Кульчицький Атанас ... 5
Паробок Текля ... 5
83) Гейзелтон, Па., переслав п. О. Шараварко ... 25
Зложили:
Від. 121 У. Р. С. ... 10
Укр. Драм. Кружко ... 10
Від. 91 Провидіння ... 5
84) Капер Сіті, Миш., переслав п. Гр. Терех ... 10
Зложили:
Терех Григорий ... 5
Бобляк Іван ... 5
85) Шикаґо, Ілл., переслав о. сов. Н. Сімінович ... 85
Зложили:
о. Н. Сімінович ... 25
Укр. гр-кат. Церков св. Ап. Петра і Павла ... 40
Укр. гр.-кат. Церков св. Михаїла, Вест Пулман ... 15
Цишик Николай ... 5
86) Клівленд, О. Ів. Небожук 5
87) Шікаґо, Ілл., Інкала Мих. 10
88) Ст. Луис, Мо., переслав п. Н. Кліщ ... 15
Зложили:
Кліщ Николай ... 5
Матраль Роман ... 5
Хлопік Йосиф ... 5
89) Нортгемптон, Па., о. еЛв Кушнір ... 10
90) Вудгейвен, Н. Й., переслав п. Е. Теплий ... 15
Зложили:
Тепла Кароліна ... 5
Теплий Евген ... 10
91) Бриджпорт, Па., переслав п. Петро Козак ... 15
Зложили:
Козак Михайло ... 5
Кушнір Юліян ... 5
Міндзьо Петро ... 5
92) Бейон, Н. Дж., через Ліґу Горожан, переслав п. І. Мельник ... 20
Зложили:
Харів Петро ... 5
Берузюк Григорий ... 5
Фецула Іван ... 5
Кусік Андрій ... 5
93) Нюарк, Н. Дж., переслав п. І. Мудровський ... 10
Зложили:
Соколовський Панько ... 5
Дорошенко Гринько ... 5
94) Палмертон, Па., Івашків Франк ... 5
95) Асторія, Н. Й., Дичко Ол. 10
96) Філадельфія, Па., переслав від Ліґи Горожан п. А. Шостак ... 35
Зложили:
Боучковський Лев ... 10
Максимюк Петро ... 25
97) Олифант, Па., переслав о. М. Ґурянський ... 25
Зложили:
Полянський Михайло ... 10
о. М. Ґурянський ... 15
98) Френкфорд, Філадельфія, Па., переслав п. М. Стоколоса ... 20
Зложили:
Баглай Павло ... 10
Леськів Емілян ... 10
99) Тонтон, Масс., переслав п. Ілія Давидчук ... 85
Зложили:
Гурляк Іван ... 10
Ковальчук Никола ... 10
Сідзінський Кирило ... 10
Шура Стефан ... 5
Ковальчук Еміль ... 5
Накальський Матвій ... 5
Сусол Михайло ... 5
Сусол Клим ... 5
Зухнюк Лесько ... 5
Шалата Генрій ... 5
Пересада Теодозій ... 5
Проницький Михайло ... 5
Давидчук Емілиян ... 5
Давидчук Ілія ... 5
100) Шамокін, Па. переслав п. А. Шаршонь ... 75
Зложили:
Ґлова Матвій ... 5
Н. Н. ... 70
101) Бруклин, Н. Й., Ант. Струк 10
102) Дербі, Конн., Теодор Захаревич ... 5
103) Нюарк, Н. Дж., переслав п. Петро Костів ... 10
Зложили:
Костів Василь ... 5
Костів Петро ... 5
104) Детройт, Миш., Процьків Михаїл ... 25
105) Бруклин, Н. Й., П. Труш 5
106) Філаделфія, Па., Н. Н. ... 5
107) Філадельфія, Па., переслав Н. Н. ... 55
Зложили:
Остяк Дмитро ... 5
Н. Н. ... 25
Кульчицький Омелян ... 25
108) Пасейк, Н. Дж., переслав о. сов. Л. Вепицький від п. Романа Задорецького ... 25
109) Елизабет, Н. Дж., Ільків Юрко, переслав п. С. Чечель ... 5
110) Ню Йорк Сіті від Ліґи Горожан переслав п. С. Дембицький ... 55
Зложили:
Пецух Андрій ... 5
Пізнак Іван ... 10
Гарасимчук Іван ... 10
Животко Теодор ... 5
Божигора Василь ... 5
Зварич Михайло ... 5
Мілещук Тимко ... 5
Мудрий Михайло ... 5
Шклар Іван ... 5
111) Рачестер, Н. Й. Т. Швець 5
112) Йонгставн, О., переслав п. М. Мельникович ... 65
Зложили:
о. шамб. Конст. Курило ... 25
Луцик Ілько ... 10
Кіхтан Михайло ... 5
Лопушанський Михайло ... 5
Бурка Мартин ... 5
Конишак Михайло ... 5
Токарський Петро ... 5
Сендак Федьо ... 5
113) Бредок, Па., Сейман Пелагія ... 5
114) Вайтстон, Н. Й., Дзера І. 10
115) Ботлер, Па., Никола Височанський ... 5
116) Укр. гр.-кат. церков в Н. С. Пітсбурґ, Па., переслав о. Н. Дмитрів ... 40
117) Нюарк, Н. Дж., переслав о. Адм. Понятишин ... 125

(Дальше буде).

„ТАКИЙ СМІХ".

Дні і ночі марив одним і тим самим:

— Ще одна зима, а там настане весна і можна буде повернутися до свого ґрунту...

В снах своїх бачив лише те, що колись було його радістю...

Досить було йому закрити очі, як сяяв золотоверхий Київ і блищав Дніпро срібнохвилий...

Два роки сумного вигнання з рідного краю не зломила його, а ще й загартували... Правда, часами було так, що готовий був повіситися, але в таку годину згадував свою стареньку маму й самозгубна думка зникала геть... Збірвався з силами, брався за якусь працю і так продовжував своє істнування.

І раптом чутки:

„На Херсонщині нечуваний голод"...

Тільки всміхався на те:

— Та хіба-ж то можливе?!...

Закривав очі й загадково поринав у спогади.

Перед ним, як у казці дивній, розгорталося безмежне море золотого колося стиглої пшениці, а вухо чуйно ловило знайому мельодію:

„Жніте женчики живо,
Буде горілка й пиво"...

На скошених сіножатях видимо й невидимо тонкоруних овець. Пастухи з ґерлиґами", як вартові на варті, заніміли в соняшнім мареві...

Схоплювався:

— І невежеж там тепер голод?... То-ж орда не зїла-б!...

Шукав тих, що приходили „з того боку" і розпитувався в них:

— Чи то правда, що там тепер голод?...

Якось дивно стискали раменами:

— Нащо вам те знати?... Живете собі тут, так і живіть!..

— Я, бачте, думаю повернутися... Там мама старенька... — пояснював він

— Тепер люди в цвіті літ гинуть, а що там про старих турбуватися... — понуро якось казали йому.

Дивувався їх грубости та жорстокости:

— Невже так здичавіли там?!

І зникли його давні надійні сни і стала перед ним зігнута постать старенької матері.

В ночі, крізь сон, говорив:

— Прости, що на старість зоставив тебе самотою!...

Потім прокидався і довго думав, як би так допомогти їй...

Якось довідався, що десь там аж у Швайцарії є таке бюро, що перепроваджує на Вкраїну листи і посилки. Цілий тиждень щадив кожду марку і в суботу злагодив невеличку посилочку з рижу й консервованого молока.

— Там напевне давно вже й смак його забули... — подумав про себе, беручись за „перо, щоб написати ще „хоч пару слів" старенькій.

Коли писав, то завжди підкладав під папір ґазету. Взяв останнє число „Української Справи", розгорнув, поклав маленький аркушик паперу і став писати...

„Дорога моя Ненечко! День і ніч думаю і не можу видумати, як"...

Щось наче вдарило його по голові. Очі якось самі собою забігали по рядках ґазети, а серце якось дивно забилося й завмерло. Він читав:

„23. січня 1922 р. ми підписані А. Трояновський з 14. медичного відділу. Є. Саєнко секретар комячейки, Благовіщенська і Ц. Дитюк, голова комітету незаможних, по просьбі голови волосного комітету, відвідували та допитували сімю Івана Федоровича Нищенка, якого жінка Харитина Андреева, 4' літ від роду, вбила двох своїх дітей, та з їх трупіт приготовила собі їжу. Це зробила вона в відсутності свого чоловіка, що пішов шукати собі хліба, покидаючи свою родину з словами: „Живіть собі як можете а я піду за хлібом".

„Харитина Нищенко, зовсім здорова жінка, без усяких фізичних недостатків, мала 11 дітей, з яких тільки двоє вмерло в 1921 році. Діти її, це Юстина 2' літ, Марко 18 літ, Ларіон 11 літ, Ананстазія 12 літ та Марія 1 року. Комісія застала всіх цілковито здоровими, фізично і умислово. Сама Харитина Нищенко також здорова, але дуже виснажена голодом, як і вся її родина. На запитання, що спонукало її душити своїх дітей, відповіла вона чистосердечно та в цілковитій притомности: „Я їх задушила, бо вони були найбільше кволі та найбільше виснажені, а опісля я їх зварила, та нагодувала себе та дітей, би ми були дуже голодні!"...

В очах потемніло. Не тямлячи себе, схопився як божевільний.

— Боже мій, Боже! — вирвалося з його горла. — Таж Іван Нищенко сусіда близький!.. Харитина — мама хрещена!... Мама хрещена!... Мама!...

Як крізь сон чув свій власний голос і, як крізь сон розумів, що з ним діється щось непевне.

Кричав і чув, що божеволіє самим звичайним ожевільством.

Раптом його голос увірвався і з холодним жахом почув свій сміх... Довгий, тихий, чудний сміх..

—Хе-хе-хе... — заливався тоненько — Тож орда не зїлаб...

— А мати, звичайно, давно вже сама себе зїла... — сказав хтось невідомий його вустами.

Схопився як припечений гарячим залізом. Кинувся до приготовленої посилки, розбив її об стіл і з якоюсь шаленою люттю став розкидати все по підлозі. Розкидав, топтав ногами й заливався страшним сміхом.

— Та хіба-ж то можливо?... Хе-хе-хе... Хе-хе-хе.. Хіба-ж то можливо...

Хтось стукався й ломався в двері, але він не звертав на це ніякої уваги і все сміявся, сміявся сміявся.

1922 р., 5/VI, м. Львів.

Клим Поліщук.